

נושאי הלימוד המחייבים ביחידות הבסיס – היסטוריה ממלכתי

מיומנויות:

- **אוריינות לשונית** - הבנת המקור ההיסטורי והטקסט הפרשני (מקור משני), הבנת מטרת הכותב, הקונטקסט ההיסטורי בו נכתב ומניעי הכותב; גיבוש עמדה מבוססת היסטורית על המופיע בטקסט ההיסטורי; יכולת להשוות בין מקורות היסטוריים שונים ולהסיק מסקנות מהשוואה זו; יכולת להציג מידע מול קהל בצורה ברורה, נהירה ומבוססת עובדות היסטוריות; פיתוח היכולת להסביר קשר בין אירועים, תהליכים ותופעות היסטוריות; יכולת לראות תקופה במבט על.
- **אוריינות דיגיטלית** - היכולת להשתמש בטכנולוגיות מידע ותקשורת ללימוד היסטוריה, ולהסתגל במהירות לשינויים והתפתחויות טכנולוגיים; ללמוד באופן עצמאי ברשת; להשתמש ביעילות בסביבות עבודה בהתנהלות השוטפת; להשתמש ביישומים דיגיטליים ובממשקים שונים; להעריך את האיכות ואת האמינות של מקורות היסטוריים באמצעי המדיה הדיגיטליים; ליצור תוצרים מבוססים מדיה דיגיטלית באמצעות כלים דיגיטליים שונים; לשתף ידע ורעיונות ולקחת חלק ביצירה שיתופית באמצעות כלים שיתופיים; להתנהל ברשת באופן הגון ומכבד; לשמור על זכויות יוצרים
- **אוריינות מידע** - איתור מידע על אירוע, דמות או תופעה היסטורית; הכרת מנועי חיפוש וההבדלים ביניהם; הערכת המידע באופן ביקורתי; מיזוג בין מקורות מידע; שימוש בשיטות מגוונות לתיעוד, ארגון ומיון מידע; סיכום ועיבוד המידע לכלל הצגה ברורה וקוהרנטית המבוססת היסטורית; בחינת השערות והסקת מסקנות מבוססות עובדות היסטוריות.
- **הכוונה עצמית** - הצבת מטרות לביצוע מטלת ההערכה; תכנון תהליך העבודה; ביצוע בקרה עצמית ועדכון המטרות בהתאמה; זיהוי מצבי קושי ומשבר; גיבוש דרכי התמודדות עם משברים בתהליך העבודה; יכולת לגלות גמישות והסתגלות למצבים ומטלות משתנות.
- **מודעות עצמית** - זיהוי חוזקות, כישורים, תחומי עניין כדי לאפשר בחירה מושכלת של נושאי מחקר במטלות שונות; יכולת התמודדות עם אתגרים וכישלונות; הכרה ביכולת להתפתח ולהשתפר.
- **חשיבה ביקורתית** - חשיבה היסטורית ביקורתית מבוססת על היכולת לקרוא קריאה ביקורתית ומושכלת במקורות היסטוריים מסוגים שונים, לקיים שיח היסטורי טיעוני ולהעריך ולבקר ידע היסטורי; קריאה מושכלת וביקורתית במקורות היסטוריים; איתור והערכה של מקורות רלוונטיים להבניית ידע; הערכה ביקורתית של מקורות היסטוריים תוך התייחסות למאפייני המקורות בהקשר שבו נוצרו; השוואה בין מקורות לצורך

מדינת ישראל
 משרד החינוך
 המזכירות הפדגוגית
 אגף חברה ורוח
 הפיקוח על הוראת היסטוריה

הערכתם כמקורות להבניית ידע היסטורי; חשיבה טיעונית/שיח טיעוני ביקורתי: הבחנה בין טענות לעובדות; זיהוי והערכת טענות ונימוקים; ניסוח עצמאי של טיעונים וטיעונים נגדיים; ערעור על טיעונים והגנה עליהם.

לאומיות וציונות

תתי נושאים שאינם חובה	תתי נושאי החובה	נושאי הלימוד
	מבוא להוראת הלאומיות המודרנית באירופה במאה ה-19	הלאומיות המודרנית באירופה במאה ה-19 יש לבחור 2 מתוך 4 נושאי החובה
	הגורמים לצמיחת התנועות הלאומיות שהתגבשו באירופה במאה ה-19	
	המאפיינים ודפוסי הפעילות של התנועות הלאומיות שהתגבשו במאה ה-19 באירופה	
	תנועה לאומית מדגימה באחת מהארצות: איטליה, גרמניה, יוון, פולין	
	הגורמים לצמיחתה ולהתארגנותה של התנועה הציונית	התנועה הלאומית היהודית המודרנית – הציונות יש לבחור 5 מתוך 8 נושאי החובה
	פועלו של בנימין זאב הרצל לבניית התנועה הציונית ולארגונה	
הוויכוח בין הציונים על הבעיה העיקרית של היהודים בגולה והדרכים להתמודדות עמה		
הגישות השונות בקרב הציונים בשאלת התרבות ובשאלת דמות החברה שעתידה לקום בא"י		

מדינת ישראל
 משרד החינוך
 המזכירות הפדגוגית
 אגף חברה ורוח
 הפיקוח על הוראת היסטוריה

הבונד כתנועה לאומית יהודית והמחלוקת בין הציונים ובין הבונדיסטים		
דפוסי הפעולה של התנועה הציונית במדינות אירופה, בארצות אגן הים התיכון והאסלאם		
	פעולותיהם של הציונים בארץ ישראל עד מלחמת העולם הראשונה	
	עמדת מנהיגי התנועה הציונית כלפי הצדדים הלוחמים בזמן מלחמת העולם הראשונה	
	מדיניות השלטון העות'מאני (ג'אמל פחה) כלפי היישוב היהודי בא"י בזמן מלחמת העולם ה-1	
	דרכי התמודדות של היישוב היהודי בא"י: ארגון ניל"י	
הגדודים העבריים		
	הצהרת בלפור	
	השוואה בין התנועה הציונית בראשית דרכה ובין תנועות לאומיות של עמים אחרים באירופה במאה ה-19	

השוואה ומלחמת העולם השנייה

תתי נושאים שאינם חובה	תתי נושאי חובה	נושאי הלימוד
מיעוטים באירופה בין שתי מלחמות עולם - המיעוט היהודי במדינות אירופה, באגן הים התיכון ובארצות האסלאם		פרק המבוא
המשטר הטוטליטרי		
	האידיאולוגיה הנאצית, ובכלל זה האנטישמיות המודרנית בגלגולה הנאצי ומרכזיות שאלת היהודים באידיאולוגיה זו	יש לבחור 2 מתוך 3 נושאי החובה
	הגורמים והנסיבות לעליית הנאצים לשלטון – ממפלגה שולית למפלגה הגדולה ביותר	

מדינת ישראל
 משרד החינוך
 המזכירות הפדגוגית
 אגף חברה ורוח
 הפיקוח על הוראת היסטוריה

	המעבר של גרמניה מדמוקרטיה לנאציזם – בניית המשטר הנאצי, המדיניות כלפי היהודים	
דרכי ההתמודדות של הנהגת יהודי גרמניה עם המדיניות שנכפתה על היהודים		
תגובות המדינות בעולם כלפי גורל היהודים ברייך השלישי, ועידת אויאן, פרשת האונייה סנט לואיס.		
מדיניות החוץ של הנאצים – המטרות והצעדים שנקטו הנאצים כדי לממן מדיניות הפיוס של אנגליה וצרפת, ההקצנה במדיניות החוץ הנאצית והתהליך שהביא לתחילת מלחמת העולם השנייה – סיפוח אוסטריה, הסכם מינכן כיבוש כל צ'כוסלובקיה, הסכם ריבנטרופ – מולוטוב.		
	מלחמת העולם השנייה: מהלכים עיקריים ו'הסדר החדש' הקמת הגטאות – פולין	2 הנושאים חובה
מדיניות הנאצים כלפי היהודים במדינות הכבושות במערב, במרכז ובדרום אירופה		
	הקשר בין תחילת ההרג ההמוני למלחמה בברה"מ	יש לבחור 3 מתוך 4 נושאי החובה
	השילבים בפתרון הסופי דילמות ודרכי התמודדות של היודנראטים בגטאות במזרח אירופה בזמן ביצוע 'הפתרון הסופי'	
המרידות במחנות ההשמדה; לחימת הפרטיזנים היהודים;	דרכי הלחימה של היהודים בזמן ביצוע 'הפתרון הסופי': המרד בגטאות	
	לוחמים יהודים בצבאות בעלות הברית	יש לבחור 2 מתוך 3 נושאי החובה
	יהודי צפון אפריקה במהלך מלחמת העולם השנייה	
ביצוע הפתרון הסופי בארצות הכיבוש הנאצי במערב ובמרכז אירופה		

מדינת ישראל
 משרד החינוך
 המזכירות הפדגוגית
 אגף חברה ורוח
 הפיקוח על הוראת היסטוריה

השמדת הצוענים באירופה		
עמדת ממשלות בעולם החופשי והיישוב היהודי בא"י בשאלת העזרה ליהודים בזמן ביצוע הפתרון הסופי	יחס האוכלוסייה בארצות הכיבוש ליהודים בזמן ביצוע ה'פתרון הסופי'	
החשת ביצוע הפתרון הסופי – יהדות הונגריה וצעדות המוות		
סיום המלחמה והעם היהודי לאחר השואה – פליטים ועקורים, שארית הפליטה, פוגרום קילצ'ה, תנועת הבריחה, מחנות העקורים, ניסיונות שיקום		
הקמת האו"ם ומשפטי נירנברג		

המאבק על הקמת המדינה

תתי נושאים שאינם חובה	תתי נושאי חובה	נושאי הלימוד
עמדת בריטניה וארה"ב בנוגע לשאלת העקורים ושאלת א"י.		יש ללמד את כל נושאי החובה
חלקם של יהודי ארה"ב באחריות לעם היהודי ובלחץ להקמת המדינה		
	מאבק הישוב היהודי בשלטונות המנדט הבריטי: מאבק צבאי, התיישבות והעפלה	
	העברת שאלת א"י לאו"ם	
	מלחמת העצמאות	
	ההכרזה על הקמת מדינת ישראל, פירוק המחתרות ומטה הפלמ"ח והקמת צה"ל	
	הסכמי שביתת הנשק והיווצרות בעיית הפליטים הפלסטינים	

סוגיות בתולדות מדינת ישראל

תתי נושאים שאינם חובה	תתי נושאי חובה	נושאי הלימוד
	השפעת תהליך הדה קולוניזציה והקמת מדינות עצמאיות – הגדרת המושג, מאפיינים, גורמים ותוצאות	יש ללמד את כל נושאי החובה
	השפעת גורמים שונים על גורל היהודים בארצות האסלאם	
גורמי אחדות ופירוד בעולם הערבי במזרח התיכון		
מדינות הפנים והחוץ של מצרים בימי נאצר או ירדן, לבנון, סוריה, עיראק		
הבעיות הלא פתורות בעקבות מלחמת העצמאות, כולל מלחמת סיני		
	מלחמת ששת הימים או מלחמת יום הכיפורים	
הסכמי השלום בין מדינת ישראל לבין מצרים וירדן		
	העלייה בשנות החמישים והשישים	
גלי העלייה למדינת ישראל בשלושים השנים האחרונות של המאה העשרים		
	המעבר מתפיסת כור ההיתוך לגישת הרב תרבותיות או עיצוב זיכרון השואה	
קשרים ויחסי גומלין בין מדינת ישראל ליהדות התפוצות		